PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Masarykovy univerzity

Historicko-srovnávací analýza kurikulárních dokumentů dějepisu: vybrané výsledky výzkumu

K vývoji výuky dějepisu na školách odpovídajících dnešní základní škole od roku 1918 do současnosti

Miroslav Jireček

Období	Sledovaný typ školy	Charakteristika školství	Základní kurikulární dokumenty (obecné, dějepis)	Dějepis			
				Časová dotace	Cíle	Obsah	Další poznámky
1918–1939	Vyšší obecná škola (11–14 let) Měšťanská škola (11–14 let) Jednoroční učební kurz (JUK) (14–15 let)	-podstata školního zákonodárství převzata z dob Rakousko-Uherska, dosud platné dokumenty pouze upraveny pro nové poměry -nejdůležitější změny provedeny v roce 1922 tzv. Malým školským zákonem -8letá povinná školní docházka (na Slovensku dočasně 6letá) -vícekolejnost školství – vedle sebe vyšší obecné, měšťanské a střední školy	-tzv. Malý školský zákon (zákon č. 226 Sb. z. a n.,1922) Osnovy: obecné školy: 1930, 1933; měšťanské školy a JUK: 1919, 1920 (slovenské), 1924 (JUK), 1932, 1932 (JUK) Změny počtů hodin: 1923, 1926	Časová dotace dohromady pro dějepis a zeměpis Školy měšťanské – české země Ročník: 1. 2. 3. Celkem JUK 3 3 3 9 3 tj. např. v roce 1932: měšťanské školy:10 % (chlapci), 9,57 % (dívky) JUK: 10 % (chlapci), 9,38 % (dívky) Školy měšťanské – Slovensko Ročník: 1. 2. 3. 4. Celkem 1920 chlapecké koedukační 3 3 3 3 12 dívčí 3 3 3 2 11 1923 všechny 2 3 3 3 11 tj. např. v r. 1923: 9,24 % (chlapci), 9,17 % (dívky) Školy obecné Ročník: 6. 7. 8. Celkem 1930 2 3 3 8 1933 3 3 3 9 tj. např. v r. 1933: 10,84 % (chlapci), 10 % (dívky)	-budit a pěstovat zájem o minulost, vštěpovat základní představy a pojmy z minulosti vlastního národa a československého státu a o důležitých událostech světových dějin -vést mládež k vlastenectví, k lásce k národu a státu, k náboženské i národní snášenlivosti, k uvědomělému občanství a humanitě. -snaha o občanskou a mravní výchovu žáků ve „zdravém demokratickém a republikánském duchu“ -ochrana historických a uměleckých památek -dějiny lidu a jeho kulturní a sociální vývoj v souvislosti s dějinami práce -vést k vědomí jednoty všeho lidstva a budit smysl pro pokrok a mír -rozvíjet cit, vůli a rozum žáků	-důraz kladen na národní a kulturní dějiny, z obecných dějin pouze na nejdůležitější události a to zvláště ty, které měly vliv na dějiny národní a význam pro kulturní vývoj lidstva -posun k dějinám novějším -větší důraz kladen také na dějiny jiných Slovanů, omezeny dosud protěžované dějiny rakouské a německé, zejména výklad o habsburské dynastii -do r. 1922 součástí také učivo z občanské výchovy	-určen společný počet hodin dohromady se zeměpisem, oba předměty měly vlastní osnovy -pouze stručné „rámcové“ osnovy, na jejich základě měly být na školách vypracovány vlastní osnovy se zřetelem k potřebám místa a kraje -dějepis na obecných školách řazen mezi tzv. reálie, později mezi tzv. věcné nauky
1939–1945	Vyšší obecná škola (10–14 let) Hlavní škola (10–14 let)	-snaha o snížení vzdělanosti české mládeže (výběrovost škol, uzavření VŠ) -snaha vnutit žákům úctu k „Německé říši, k německému národu a jeho představitelům“, působit na mládež ideopoliticky -významné postavení získal německý jazyk -osnovy z roku 1939 ještě nebyly deformovány nacistickou ideologií	-osnovy z roku 1939 -směrnice pro vyučování (1941,1942)	Časová dotace dohromady pro dějepis a zeměpis Školy obecné – 1942 Ročník: 5. 6. 7. 8. Celkem 2 2 2 2 8 tj. 6,11 % (chlapci), 6,02 % (dívky). školy měšťanské (později hlavní) – 1941 Ročník: 1. 2. 3. Celkem JUK 3 3 3 9 3 tj. 8, 82 % (chlapci i dívky) 1942 Ročník: 1. 2. 3. 4. Celkem 4.A 2 2 2 2 8 2 tj. 5,97 % (chlapci i dívky)	-směrnice z roku 1941 – výchova měla být založena v duchu postavení, které český národ zaujímal v rámci tzv. Velkoněmecké říše – podporováno mělo být soužití a spolupráce s německým národem, vyžadována byla úcta k „Velkoněmecké říši“ a jejímu „Vůdci“	-nejdůležitější jevy z života českého a německého národa, žáci měli být poučeni o významu spolupráce českého národa s národem německým -vyloučeny měly být ty dějiny, v nichž stál český národ v rozporu s německým národem -ze světových událostí jen ty události, které se úžeji stýkaly s českými a německými dějinami, nebo přispěly k obecnému rozvoji lidstva	- i nadále společný počet hodin dohromady se zeměpisem -osnovy a směrnice obsahovaly učivo i nadále pouze v hlavních rysech, školy měly i nadále zpracovávat podrobné osnovy - dějepis i nadále řazen mezi tzv. věcné nauky -zastavováno užívání dosavadních dějepisných učebnic -učitelé přeškolování v nacistickém duchu -pozastavení výuky dějepisu na některých typech škol
1945–1948	Vyšší obecná škola (11–14 let) Měšťanská škola, včetně JUK (11–15 let)	-odstranění deformací implementovaných do našeho školství v období okupace -základní stanoviska orientace naší školské politiky formulována v tzv. Košickém vládním programu -orientace na SSSR, zavedení ruského jazyka -někdy bývá označováno jako „období bojů o jednotnou školu“ (nebyla v tomto období vytvořena) - škola měla být školou politickou – stala se předmětem veřejného zájmu	Program nové Československé vlády Národní fronty Čechů a Slováků (Košický vládní program) (1945) Přechodné učební osnovy (1945/46) a jejich doplňky I.–IV.	Obecné školy (dotace dohromady pro dějepis a zeměpis) Ročník: 6. 7. 8. Celkem 3 3 3 9 tj. 8,82 % (chlapci), 8,34 % (dívky) Měšťanské školy (dotace pouze pro dějepis) Ročník: 1. 2. 3. 4. Celkem JUK 1945/46 2 2 2 3 9 2 1946 2 2 2 2 8 2 1945/46 - mezi 6–7,1 % pro chlapce i dívky na obou větvích 1946 - mezi 5,4–5,9 % pro chlapce i dívky na obou větvích	Poznáním osudů českého lidu v souvislosti s osudy ostatních slovanských (a středoevropských) národů upevňovat uvědomělý postoj mládeže k současné výstavbě lidově demokratické republiky a k současnému hospodářsko-politickému životu ostatního světa. Správně oceňovat a hodnotit určující vliv hospodářsko-politických sil na dynamiku a směr dějin. Probouzet v žácích lásku k národu, k vlasti a československému státu.	-základem české dějiny, navazováno mělo být na hlavní souvislosti světových dějin, zejména slovanských a Sovětského svazu, pokud měly vliv nebo se dotýkaly dějin českého národa -do popředí se dostávají hospodářské a sociální dějiny -pozornost měla být věnována také poznatkům o Slovensku a pěstování československé vzájemnosti - příčiny vzniku a průběhu druhé světové války, její následky a o úsilí národů, o zabezpečení trvalého míru a povznesení kulturní, sociální a hospodářské úrovně lidu	-odstranění škod způsobených v dějepise za války -nové osnovy nevycházely z osnov let předválečných -na měšťanských školách poprvé určen počet hodin pouze pro dějepis (na obecných školách stále pro dějepis i zeměpis dohromady) -sblížení škol měšťanských a nižších středních -pouze rámcové osnovy
1948–1953	Střední škola (11–15 let)	-zavedena jednotná nediferencovaná škola -orientace na slovanské národy, zejména na SSSR -škola měla být školou politickou-snaha vychovávat „národně a politicky uvědomělé občany lidově demokratického státu, statečné obránce vlasti a oddané zastánce pracujícího lidu a socialismu“ -výchova v duchu marxismu-leninismu -postátnění škol -uzákoněna devítiletá školní docházka -při přijetí žáků na vyšší školy zohledňována politická kritéria a sociální a třídní původ	Zákon ze dne 21. dubna 1948 o základní úpravě jednotného školství (školský zákon). Učební plán a učební osnovy pro školy střední (1948) a jejich úpravy a doplňky.	Ročník: 1. 2. 3. 4. Celkem - 2 3 2 7 - tj. 5,88 % (chlapci) a 5,51 % (dívky)	Probouzet v žácích lásku k národu a k vlasti a upevňovat uvědomělý postoj mládeže k výstavbě naší lidově demokratické republiky; získávat porozumění pro současné dění v ostatním pokrokovém světě. -podstatně přispívat k vytvoření vědeckého světového názoru poučováním o zákonitosti světového dění v oblasti hospodářského a sociálního života, zdůrazňovat hospodářské a sociální činitele jako určující síly nejvýznamnějších období české, slovenské a světové historie	-minulost českého a slovenského národa v souvislosti se světovými dějinami a se zvláštním zřetelem na společná období obou našich národů, přesto částečný přechod pozornosti k obecným dějinám: -důraz na hospodářské a sociální dějiny, dějiny „pokrokového světa“, hlavně slovanských národů, zejména dějiny ruské a sovětské -popis historie třídních bojů – boj „našeho pracujícího lidu“ o národní a sociální osvobození: husitství (12,86 % z časové dotace dějepisu!), boj s feudálními vykořisťovateli a Habsburky o sociální a národní osvobození, buditelé 19. století, vznik Československa, boj za osvobození během druhé světové války, pomoc rudé armády, cesta k socialismu a jeho budování -vymezení se proti období první republiky	-výchova dějepisu v duchu marxismu-leninismu, zneužití a zkreslování historie - zavedena marxistická periodizace - přesvědčení o zákonitosti dějinného vývoje -pojetí dějepisu vycházelo ze zásad historického a dialektického materialismu -zřetel měl být kladen na brannou výchovu -poprvé se objevuje termín učební plán -prvně dělena hodinová dotace mezi jednotlivé tematické celky předmětu - možnost zřídit dějepisný kroužek
1953–1960	Osmiletá střední škola (6 – 14 let) Jedenáctiletá střední škola (6–17 let) – prvních 8 ročníků	- povinná školní docházka zkrácena na osm let - sjednocena školy prvního a druhého stupně -zvyšování ideově politické práce škol, snaha o urychlenou cestu k socialismu -prohlubování polytechnického vyučování, důraz na výchovu mládeže k fyzické práci	Zákon ze dne 24. dubna 1953 o školské soustavě a vzdělávání učitelů. Přechodný učební plán a přechodné učební osnovy pro školní rok 1953/1954. Učební plán a učební osnovy všeobecně vzdělávacích škol, 1954 a jejich úpravy a doplňky. Učební osnovy všeobecně vzdělávacích škol (1957)	Ročník: 5. 6. 7. 8. Celkem 1953/54 - 2 3 3 8 1954 2 2 3 3 10 1957 2 2 3 3(2) 10 (9,5) tj. 6,45% (1953/54), 8 % (1954), 8 % (7,6 %)(1957) Čísla v závorce platí pro školy, na kterých bylo zavedeno vyučování technickým předmětům.	-podat žákům pevné a ucelené vědomosti o minulosti českého a slovenského národa a výklad základních jevů z dějin světových z hlediska dialektického a historického materialismu tak, aby vyučování vedlo k vytváření vědeckého světového názoru žáků, aby je vychovávalo k socialistické morálce a aby přispívalo k prohloubení polytechnického vzdělání -výchova k socialistickému vlastenectví, k národní hrdosti, k lásce a věrnosti k SSSR, k „nenávisti a nekompromisnímu odporu proti všem vykořisťovatelům a podněcovatelům války“ -upevňovat proletářský internacionalismus, rozlišovat pravé vlastenectví od buržoasního nacionalismu, vzbuzovat odpor k „buržoázním ideologiím“ -dospět ke zevšeobecňování závěrů, k nimž dějinný vývoj vede, bojovat za „veliké dílo marxismu-leninismu, za socialismus a komunismus“ -výchova k brannosti, základy polytechnického vzdělání	-vědomosti o minulosti českého a slovenského národa a výklad základních jevů z dějin světových (zařazeny jako doplněk národních dějin) -základními tématy měly být období husitství (7,58 % z časové dotace), učivo českého a slovenského národního obrození a revoluční rok 1848 - dějiny východních Slovanů, ruské a sovětské dějiny, dějiny zápasu dělnické třídy, revoluční boje, význam VŘSR, boje KSČ, dějiny SSSR, osobnosti Lenina, Stalina, Marxe, Engelse, slovenské národní povstání, pražské květnové povstání, únor 1948, budování lidově demokratického a socialistického Československa -vymezení se proti první republice, kritika „kapitalistických států“ a jejich „uchvatitelské politiky“	- dějepis měl být důležitým prostředkem při budování nové socialistické školy -učební osnovy pro jednotlivé předměty poprvé vyšly v samostatných svazcích -důraz měl být kladen na základní učivo -osnovy z roku 1957 částečně zmírnily rétoriku (vypadly citace Stalina, Gottwalda apod.)
1960–1978	Základní devítiletá škola (6–15 let)	-konstatováno vybudování socialismu, všechno úsilí mělo směřovat k vytváření materiálních a duchovních předpokladů pro přechod ke komunismu -povinná školní docházka prodloužena na devět let -prosazována byla zásada spojení školy se životem, s výstavbou socialismu a komunismu -období uvolňování – zaváděno rozšířené vyučování jazyků, vnitřní diferenciace žáků, obnovena gymnázia a pedagogické fakulty -po srpnu 1968 normalizace a revize postojů a obnova socialistického charakteru školství	Pojetí ZDŠ a učební plán této školy (1960). Učební plán a osnovy ZDŠ (1960). Zákon ze dne 15. prosince 1960, č. 186 Sb., o soustavě výchovy a vzdělávání (školský zákon). Učební osnovy ZDŠ (1972)	Ročník: 6. 7. 8. 9. Celkem 1960 1 2 2 2 7 1966/67 2 2 2 2 8 tj. 5,6 % (1960), 7, 08 % (1966/67), 6,84 % (1972)	-poznat souvislosti společenských jevů ve vývoji lidstva a zákonitosti vývoje společnosti, napomáhat vytváření vědeckého světového názoru, rozvoji historického myšlení žáků -vychovávat k národní hrdosti a citům socialistického vlastenectví -úcta k ostatním národům a city proletářského internacionalismu -orientovat se v nejdůležitějších událostech života naší vlasti a v mezinárodních problémech, přispívat tak k morálně politické výchově, k polytechnickému vzdělání, k rozumové a citové výchově, probouzet zájem o kulturní život - připravovat k aktivní kulturně politické činnosti v socialistické společnosti, podílet se na vytváření komunistického přesvědčení -osnovy z roku 1972 opět přitvrdily: klást základy socialistických morálních vztahů a postojů, k pokrokovému odkazu minulých generací a perspektivám komunistické společnosti, přispívat k výchově třídní, proletářské stranickosti, k základům marxistického historického myšlení, formovat vědomí žáků ve smyslu marxisticko-leninské ideologie dělnické třídy, vědeckého socialismu a komunismu, budovat vědomí proletářského internacionalismu, vést k branné výchově, výchově vědecko-ateistické	-spojení národních dějin s nejvýznamnějšími událostmi světových dějin -i nadále marxistický výklad dějepisných jevů vycházející z hospodářského a sociálního života společnosti - zvýšený zájem o dějiny doby nové a nejnovější -důraz na dějiny regionální -důraz kladen na stejná témata, jako v předchozích obdobích (např. husitství 18 hod., tj. 7,8 %), naproti tomu období pravěku pouhé 2 hod. (tj. 0,87 % z časové dotace) (r. 1960).	-naděje vzbuzené v roce 1968 nestihly být v kurikulárních dokumentech dějepisu uvedeny v život, přesto je patrný rozdíl oproti situaci v padesátých letech -z osnov z 60. let je patrné jisté „obroušení hran“, ideologické zmírnění oproti osnovám předcházejícím -osnovy z roku 1972 znamenaly opět určité přitvrzení kurzu -velký význam byl přikládán regionálnímu principu -šlo o rámcové osnovy, stručnější než v předchozím období, učiteli měly osnovy umožnit přizpůsobit výklad podle potřeby určitému výchovnému úkolu
1978–1989	Základní škola (6–14 let)	- ZŠ byla zkrácena na 8 let, povinná školní docházka prodloužena na 10 let -tzv. nové chápání výchovně vzdělávací práce, nová koncepce výchovy a vzdělávání–snaha o modernizaci obsahu vzdělávání, posílen měl být princip vědeckosti ve výuce a polytechnická složka učiva -od r. 1984 mohly být zřizovány školy či třídy s rozšířenou výukou některých předmětů nebo skupin předmětů, vytvářejí se podmínky pro rozvíjení nadaných a talentovaných žáků	Další rozvoj československé výchovně vzdělávací soustavy (1976) Zákon z 21. června 1978 o opatřeních v soustavě základních a středních škol. Školský zákon o soustavě základních a středních škol, 1984. Učební osnovy ZŠ (1978, 1987)	Ročník: 5. 6. 7. 8. Celkem 2 2 2 2 8 1978, 1987 - 6,9 %	-vytváření socialistického uvědomění žáků, marxisticko-leninského vědeckého světového názoru a třídního postoje na základě ideologie dělnické třídy – marxismu-leninismu. -formovat vědomí žáků k angažovanosti při budování komunistické společnosti, pomáhat realizovat složky komunistické výchovy, utvářet socialistické vlastenecké cítění, vychovávat ke komunistické mravnosti, úctě k jiným národům, jejich lidem a dělnické třídě, vědeckoatistická výchova -zdůvodňovat spojení minulosti se současností a budoucností, vedoucí postavení SSSR v zápase o vybudování socialistické společnosti a o zákonitě nevyhnutelnou komunistickou budoucnost světa, objasňovat morální hodnoty lidské práce -položení základů historického myšlení žáků -podílet se na branné výchově, estetické výchově, polytechnickém vzdělávání, tvorbě a ochraně životního prostředí, výchova k ochraně kulturních a historických památek, a společenského vlastnictví	-dějiny našich národů a nejdůležitější jevy světových dějin -mimořádný důraz kladen na nejnovější dějiny, zejména období budování socialistické společnosti, ve světových dějinách těžištěm poznatky z dějin počátků a rozvoje socialismu -témata se nemění, poklesl ale např. počet hodin husitství (r. 1987 – 7h, tj. 2,65 %) -mizí extrémní počty hodin pro jednotlivá témata -poznávání regionálních dějin, kulturních dějin -nově také učivo o jiných národnostech žijících v ČSSR	-u osnov z roku 1987 se objevuje (zatím pouze v závorce za marxistickou) původní terminologie (pravěk, starověk,..) -u osnov z roku 1987 vypracovány výchovně vzdělávací cíle pro jednotlivé ročníky, poznatky a dovednosti, které si mají žáci v jednotlivých ročnících osvojit -časová dotace zde rozpracována pro jednotlivá témata-nejlépe propracované osnovy, ale zároveň nejvíce určující
1989–1995	Základní škola (6–14 let)	-odstranění deformací-deidelogizace cílů a obsahu -možnost zřizovat nestátní školy, zřízení výběrových víceletých gymnázií -zrušena povinná výuka ruštiny, zvýšen počet hodin ostatních cizích jazyků -snaha o liberalizaci a humanizaci školství, zavádění alternativních pedagogických koncepcí -povinná školní docházka zkrácena na 9 let	Novela školského zákona z roku 1984 (1990). Učební osnovy ZŠ (1991.)	Ročník: 5. 6. 7. 8. Celkem 2 x) x) x) x) v 6.–8. ročníku základní školy měl rozhodnout o časové dotaci jednotlivých předmětů ředitel tak, aby se vyučovalo všem předmětům učebního plánu daného ročníku, byl dodržen uvedený minimální týdenní počet hodin a nebyl překročen uvedený maximální počet týdenních vyučovacích hodin.	- Seznámit žáky s historií lidstva. Při objasňování vývoje společnosti je položen důraz především na poznání dějin našich národů v kontextu se světovými dějinami a na vysvětlení charakteru kultury (vědy, techniky, umění), díla a odkaz významných osobností a způsob života lidí a jejich úsilí o prosazení společenského pokroku, svobody, demokracie a lidských práv a kulturních vztahů mezi lidmi a národy. - rozvíjet dovednosti a návyky žáků, vytvářet prostor pro samostatnou práci žáků, umožnit jim sdělovat a obhajovat jejich názory a stanoviska	-zrušena výuka dějepisu v duchu marxismu-leninismu -rovnoměrnější rozvržení témat ve srovnání s předchozími osnovami (dříve důraz hlavně na dějiny doby nejnovější) -odstraněno protěžování témat preferovaných v předchozích 40 letech -rovnoměrné rozvržení pozornosti na jednotlivé geografické části světa podle jejich historického vlivu na naše země (dříve protěžování dějin ruských a sovětských, dehonestace dějin států „kapitalistických“)	-stručné osnovy bez časových dotací pro jednotlivá témata, určení časové dotace na učiteli -odstraněna marxistická periodizace -vyřazovány dosavadní učebnice nejnovějších dějin -detabuizace některých historických témat
1995–2007	Základní škola (6–15 let)	-Standardem základního vzdělávání stanoveny mantinely pro práci škol, rámcový obsah a vzdělávací cíle -dosavadní předměty členěny do vzdělávacích oblastí a oborů -stanoveny vzdělávací programy, které nahradily dosavadní učební osnovy a plány	Standard základního vzdělávání (1995). Vzdělávací programy: Základní škola, Obecná škola (na 2. stupni Občanská škola), Národní škola. Národní program rozvoje vzdělávání v ČR, tzv. Bílá kniha (2001)	vzdělávací program Základní škola Ročník: 6. 7. 8. 9. Minimum x) x) x) x) 6 V 6.–9. ročníku měl o časové dotaci jednotlivých vyučovacích předmětů rozhodnout ředitel školy tak, aby se vyučovalo všem předmětům učebního plánu daného ročníku, byl naplněn daný minimální počet hodin pro předmět a dodržena týdenní časová dotace -dějepisu mělo připadnout minimálně 5,22 % z celkové časové dotace. vzdělávací program Občanská škola Ročník: 6. 7. 8. 9. Minimum 1 1 1 2 5 tj. minimálně 5,43 % z minimální dotace povinných předmětů. V doplňcích k učebnímu plánu se doporučovalo rozšířit výuku dějepisu v 8. ročníku o jednu vyučovací hodinu týdně a v některém z ročníků zařadit volitelný předmět dějepisné a zeměpisné praktikum. vzdělávací program Národní škola Ročník: 6. 7. 8. 9. Minimum 3* 3* 2 2 6 * společný počet hodin pro dějepis a zeměpis	-získat základní poznatky o událostech, osobnostech, procesech a jevech národních dějin v kontextu s evropským a světovým vývojem -poznat a pochopit hlavní etapy historického vývoje a vzájemné souvislosti a vztahy mezi regionálními, národními a světovými dějinami -získat základní orientaci v kulturních dějinách (politická kultura, sociální život, vzdělanost a umění) a vytvořit si vztah k duchovním a materiálním hodnotám vytvořeným v dějinném vývoji národa a lidstva, ke specifice národů a kultur a k jejich civilizačnímu přínosu -pochopit pluralitu kultur jako jeden z podstatných znaků historie s důrazem na národní dějiny jako součást širšího evropského kulturního okruhu -získat schopnost hodnotit historické události a společenské procesy a zaujímat k nim vlastní zdůvodněná stanoviska -vytvořit představu historického času -získat potřebné dovednosti pro práci s učebnicí, s přístupnějšími historickými dokumenty a literaturou	-ve Standardu stanoveny okruhy kmenového učiva výčtem témat – bez stanovení časových dotací, zastoupena celá šíře témat -cíle i obsah se lišily podle jednotlivých vzdělávacích programů Základní škola: podat celistvý a objektivní obraz historie v její mnohostrannosti a různosti, hlubší poznání dějin vlastního národa v kontextu s evropským a světovým vývojem, dějiny kultury (vědy, techniky, způsobu života lidí, náboženství, umění) a přínosu jednotlivých států, oblastí a civilizací pro rozvoj vzdělanosti, u každého tematického celku stanoveno učivo, „co by měl žák umět“ (specifické vědomosti a dovednosti), příklady rozšiřujícího učiva, návrhy na činnost žáků, učivo nebylo rozděleno do jednotlivých ročníků, stanoveny nebyly ani časové dotace pro jednotlivé tematické celky či témata – není možné určit časové zastoupení jednotlivých témat Občanská škola: seznámit žáky se základními událostmi, pojmy, procesy a osobnostmi obecných i českých dějin Národní škola: důraz kladen na poznání dějin vlastního národa v kontextu se světovým a evropským vývojem	-dějepis ve Standardu zařazen společně se vzdělávacím oborem Člověk a společnost do společenskovědní vzdělávací oblasti
2007–	Základní škola (6–15 let)	-zaveden dvoustupňový systém dokumentů – státní (Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy) a školní (školní vzdělávací programy) -posílena kurikulární autonomie škol -stanoveno 9 vzdělávacích oblastí a na ně navazující vzdělávací obory -u každé vzdělávací oblasti stanovena charakteristika vzdělávací oblasti a cílové zaměření vzdělávací oblasti, u jednotlivých vzdělávacích oborů stanoveny očekávané výstupy a učivo, definovány klíčové kompetence	Zákon o předškolním, základním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (zák. č. 561/2004 Sb.) Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (2005)	6.–9. ročník minimální časová dotace Člověk a společnost 11 tj. minimálně 9,02 % z celkové povinné časové dotace	-přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Významně se uplatňuje zřetel k základním hodnotám evropské civilizace. -rozvíjet takové časové a prostorové představy i empatie, které umožňují žákům lépe proniknout k pochopení historických jevů a dějů. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti	-není časový rozvrh pro jednotlivá témata či tematické celky -v krátkých bodech formulováno učivo – jejich náplň je na ŠVP - důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století - obecné historické problémy mají být konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních	-dějepis zařazen do vzdělávací oblasti Člověk a společnost společně se vzdělávacím oborem Výchova k občanství -navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět (na 1. stupni ZŠ) -nutnost zařadit také průřezová témata

Použitá literatura odpovídá uvedeným základním kurikulárním dokumentům

Vznik a prezentace příspěvku byly podpořeny ze stipendijního fondu PdF MU

Mgr. Miroslav Jireček
Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, katedra historie
Poříčí 9, Brno 603 00, E-mail: miroslav.jirecek@seznam.cz